

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Науково-дослідницька діяльність студентів є одним із найважливіших засобів підвищення якості підготовки спеціалістів з вищою освітою, здатних творчо застосовувати в практичній діяльності новітні досягнення науково-технічного прогресу. У спільній діяльності наукових співробітників, спеціалістів, аспірантів, студентів необхідне формування наукових колективів та наукових шкіл для підвищення ефективності науково-дослідної роботи.

Науковий колектив — група людей, згуртованих дослідницькою програмою, реалізація якої забезпечується складною функціонально-рольовою структурою. У ній виділяються такі ролі:

- 1) науково-когнітивні («генератор», критик, ерудит та ін.);
- 2) науково-управлінські (керівник, лідер, виконавці тощо);
- 3) науково-допоміжні (інженер, технік, лаборант та ін.).

При створенні наукового колективу слід дотримуватись наступних базових принципів: принципу гетерогенності — забезпечення різноманітності складових наукового колективу; принципу комплексності — залучення до наукового колективу не тільки профільних фахівців, а й фахівців із суміжних галузей науки; принципу сумісності — залучення різних за своїми фізіологічними, психологічними, моральними та інтелектуальними показниками осіб здатних до плідної наукової праці; принципу відповідності — організація формальної структури наукового колективу фактичному стану субординації його членів; принципу перманентності — безперервна зміна складу наукового колективу, яка пов'язана зі зміною напрямів дослідження в науці; принципу «команди» (стабільності) — окремі дослідники можуть приходити в науковий колектив ззовні; принципу оптимальності кількісного і якісного складу — оптимальна кількість наукового колективу не повинна перевищувати 20 осіб, за віковим складом має складати 40 % молодих співробітників, 40 % середнього та 20 % похилого віку та змішаною статевою структурою, що значно стимулює творчу діяльність науково-дослідної роботи.

Наукова школа — це інтелектуальна, емоційно-ціннісна, неформальна, відкрита спільність учених різних статусів, що розробляють під керівництвом лідера висунуту їм дослідницьку програму. Суттєвою ознакою наукової школи є те, що в ній одночасно реалізуються функції виробництва, поширення, захисту наукових ідей і навчання молодих учених.

Основними характеристиками наукової школи є: наявність наукового лідера — видатного вченого, керівника школи; наукова ідеологія, певна наукова концепція (фундаментальна ідея), науково-дослідна програма; високий рівень досліджень, їх оригінальність, особливий стиль роботи і методики досліджень; висока наукова кваліфікація дослідників, що групуються навколо лідера; значущість отриманих школою результатів у певній галузі науки; висока наукова репутація, науковий авторитет у певній галузі науки та громадське визнання результатів досліджень; наукові традиції, особлива наукова атмосфера; спадковість поколінь.

Слід відмітити, що наукова школа і науковий колектив не повинні протиставлятися одне одному, їх оптимальне поєднання має бути основою для структурної організації науки.

Для того щоб науковий колектив працював узгоджено та ефективно, слід дотримуватись певних аспектів мотивування наукової діяльності: 1) заснувати фонд науково-дослідної роботи; 2) встановити взаємодію з органами влади для забезпечення реалізації проектів; 3) створити необхідну інфраструктуру для теоретичних і емпіричних досліджень; 4) залучати додаткові фінансові ресурси; 5) визначати теми дослідних і наукових робіт відповідно до запитів держави, підприємств, суспільства.

Лазарєва С.Ф., к.е.н.,
професор кафедри інформаційного менеджменту

ЛЕКЦІЯ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Навряд чи знайдеться хтось, хто б заперечував, що в 21-му столітті — столітті інформаційного суспільства, інтеграції знань і людських здібностей, лекція вже не та, що була років 15—20